

2022BEM16

DATUM 16-12-2021
AAN Commissie BEM / Provinciale Staten
VAN Gedeputeerde Hanke Bruins Slot
ONDERWERP Quick Scan coalitieakkoord 2021-2025

Afgelopen woensdag hebben de formerende partijen hun coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' gepresenteerd. De provinciale organisatie heeft inmiddels een analyse gemaakt van de voor de provincie Utrecht relevante ontwikkelingen in dit coalitieakkoord. Dit is een ambtelijke analyse. Ook het IPO heeft een reactie geformuleerd op het coalitieakkoord (zie hiervoor <https://www.ipo.nl/nieuws/provincies-met-dit-akkoord-kunnen-we-samen-aan-de-slag-met-de-grote-transities/>).

Graag deel ik hieronder de genoemde ambtelijke analyse met u.

Quick Scan provincie Utrecht - Coalitieakkoord "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst"

Wonen

- *Paragraaf Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (RO)*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord (P.12, P.13, P.14):

- Versnellen woningbouw tot 100.000 p/jaar; streven tenminste 2/3 betaalbare huur en koop (NHG).
- Verhuurdersheffing wordt afgeschaft.
- Speciale aandacht starters, senioren en middeninkomens.
- *"Hernieuwde Nationale Woon- en Bouwagenda (afspraken over aantallen en randvoorwaarden met stimulering circulaire bouw. Wegnemen belemmeringen voor klimaatbestendige en natuurinclusieve bouw."* (P.11)
- Bouwen in heel Nederland: binnen en buitenstedelijk.
- Minister van Volkshuisvesting en RO (VRO).
- Komende 10 jaar: €7.5 miljard t.b.v. ontsluiting nieuwe woningen in 14 verstedelijkingsgebieden en daarbuiten (toegevoegd aan mobiliteitsfonds).
- Minister VRO: regiefunctie voor ruimtelijk beleid.
- Verlagen van de sociale huur en stapsgewijs verhogen van de huur voor hogere inkomens.
- Middeninkomens krijgen vorm van huurprijsbescherming.
- Schenkingsvrijstelling eigen woning wordt geschrapt.

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

- De opgave op de woningmarkt staat prominenter op agenda van het Rijk; maatschappelijk belang benadrukt. Hier profiteert ook PU van.
- Er komt meer regie vanuit het Rijk gericht op het oplossen van de problemen op de woningmarkt.
- Er wordt ingezet op (prestatie)afspraken. Over aantallen en randvoorwaarden (met de woon en bouwagenda).
- Meer regie op locatiekeuzes: mogelijk 'hernieuwde discussies over locaties?
- PU kan blijven profiteren van de woningbouwimpuls (WBI) (en regeling inzake Volkshuisvestingsfonds). Deze worden verlengd. Er wordt echter geen extra geld voor uitgetrokken.
- Er komt meer geld: €7.5 miljard is gekoppeld aan ontsluiting woningen (een belangrijk knelpunt maar er zijn meer knelpunten). Biedt kans voor oplossen knelpunten bij diverse locaties. In ieder geval de verstedelijkingsgebieden en hopelijk ook andere locaties. Dan moet dit geld wel bestemd worden voor de (lokale/regionale) ontsluiting. Daarnaast is budget nodig voor de schaa sprong. Het bedrag is voor heel NI en voor 10 jaar. Het is daarmee de vraag of het toereikend is.
- Veel aandacht voor betaalbare woningen. Dit ondersteunt de ambitie en inzet van de PU en gaat bijdragen aan de opgaven waar de provincie voor staat. Hierbij ook: woningcorporaties krijgen meer investeringscapaciteit.
- Ambitie van het Rijk is gericht op 2/3 betaalbaar. PU heeft ambitie van minimaal 50%.
- Met het oog op de Bouwagenda: Natuurinclusieve bouw is één van de pijlers van het project Biodiversiteit in stad en dorp om de biodiversiteit te verhogen. Hiermee gaat het programma waarschijnlijk een belangrijke impuls krijgen.

In het coalitieakkoord zelf staat niets over de eerder beschikbaar gestelde €1 mrd voor de komende 10 jaar om de woningcrisis aan te pakken. Deze gelden zijn eerder toegezegd en zullen worden ingezet om de ontwikkeling van de grootschalige gebieden te versnellen, een vervolg van de WBI en bedoeld om knelpunten op te lossen die woningbouw in de weg staan. Denk ook aan capaciteit bij gemeenten (vervolg flexpool). Uitgegaan wordt van 50% cofinanciering. Uit de budgettaire bijlage blijkt dat deze €1 mrd voor WBI (10x €100 mln) is ingeboekt als uitgave op het ministerie van BZK. Daarbij staat overigens dat deze €1 mrd incidenteel uit het gemeentefonds wordt genomen voor een periode van 10 jaar. Het gaat dus niet om extra geld. Ook de extra middelen voor het volkshuisvestingsfonds (€600 mln; 4 x €150 mln) worden uit het gemeentefonds genomen. Gezien de nu bekende inzichten over het publieke tekort bij woningen, is deze €1mrd voor het vervolg WBI (en €600 mln Volkshuisvestingsfonds) lang niet genoeg om de publieke tekorten te dekken.

- *Programma Leefbaarheid en Veiligheid*

“Het programma Leefbaarheid en Veiligheid wordt ingezet voor een brede domeinoverstijgende aanpak ter bevordering van leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken. Hiermee wordt onder meer gewerkt aan het tegengaan van ondermijning, preventie van drugscriminaliteit en tegengaan van leegstand van winkels. De provincie juicht extra investeringen in de kwetsbare wijken toe om een toenemende tweedeling tegen te gaan, de leefbaarheid te verbeteren en de wijken klaar te maken voor de toekomst.” (P.17)

Bereikbaarheid

- *Geld voor verbeteren bereikbaarheid*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We stellen voor de komende 10 jaar in totaal €7,5 mrd beschikbaar voor goede ontsluiting van nieuwe woningen in de 14 verstedelijkingsgebieden en daarbuiten. Deze middelen worden toegevoegd aan het mobiliteitsfonds en komen in overleg van de minister van Infrastructuur en Waterstaat, de minister voor VRO en de regionale overheden tot besteding.” (P.13)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

Mobiliteit loopt via het mobiliteitsfonds dus via het ministerie van I&W en de MIRT systematiek. Wij hebben circa 14% van woningbouwopgaven dus ongeveer €1 mrd zou naar de regio Utrecht kunnen komen. Dit lijkt onvoldoende voor bereikbaarheidsambities zoals onder andere de Utrechtse OV-schaalsprong. Structureel: €1,25 miljard per jaar voor inlopen achterstanden beheer en onderhoud wegen, sporen en waterwegen en voor toekomstig onderhoud, renovatie en vervanging. Dit biedt kansen voor de aanpak van achterstallig onderhoud van de hoofdinfrastructuur Draaischijf NL.

- *A27 (andere grote projecten Hoevelaken, NRU, etc.) i.r.t. TB en/of stikstof en/of klimaat*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We bezien in overleg met de regio of een door de regio voorgestelde alternatieve invulling van de A27/Amelisweerd binnen de bestaande bak de bereikbaarheidsproblematiek op gelijkwaardige wijze oplost. Ontsluiting via (hoogwaardig) OV en auto van nieuwe woongebieden in de regio (m.n. Rijnenburg) is daar onderdeel van. Als dit het geval is, wordt het voorstel van de regio overgenomen. Zo niet, dan wordt het lopende besluitvormingsproces voortgezet.” (P.14)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

Het nieuwe kabinet staat open voor onze zorgen t.a.v. A27. Kabinet maakt expliciete koppeling met de (OV) bereikbaarheid van nieuwe woongebieden (inclusief Rijnenburg). Regio krijgt kans om alternatief multimodaal plan in te brengen. Zo niet dan zet het kabinet de lopende besluitvormingsproces door. Wel met het risico op extra vertraging. Duiding: De verantwoordelijkheid voor het uitwerken van alternatieven kan niet bij de regio liggen, is verantwoordelijkheid van RWS/ Rijk. Juist daar is eerder gevraagde onafhankelijke commissie voor nodig. Een goedkopere oplossing voor de A27 kan mogelijk middelen vrijspelen voor de OV schaalessprong in de regio. Voor ontsluiting van woongebieden (inclusief doorontwikkeling naar Rijnenburg) vindt reeds onderzoek plaats binnen het gezamenlijke programma UNed op basis van de afgesproken verstedelijkingsstrategie Utrecht Nabij.

- *Extra geld voor spoor*

Kabinet zet in op vervanging en B&O (beheer en onderhoud). Voor IMA (Integrale mobiliteitsanalyse) knelpunten: zou Utrecht - Arnhem kunnen zijn, maar ook sprinters in onze regio. Meer aandacht voor internationale spoorverbindingen (nachttreinen die aansluiten op HSL-knooppunten) op zich positief, raakt op verschillende punten het Utrechts belang (A12 corridor A'dam, Utrecht, Arnhem-Duitsland en positie Amersfoort richting Berlijn).

- *Hubs, Verkeersveiligheid en Fiets*

Staan benoemd als belangrijk om o.a. IMA knelpunten op te lossen, geen expliciete reservering middelen. *“Samen met de gemeenten wordt bezien waar binnen de bebouwde kom de maximumsnelheid zinvol verlaagd*

kan worden naar 30 km/uur. De snelheid op andere wegen blijft ongewijzigd.” (P.14). Het kabinet verwacht hier dus niet iets van Provincies t.a.v. snelheidsregimes.

RO (NOVI)

Onderwerp	Passage Coalitieakkoord	Duiding provincie Utrecht
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	Versnelling woningbouw naar rond 100.000 woningen per jaar. Streven naar ten minste 2/3 betaalbare huur en koop (NHG).	Forse stijging in ambitie t.o.v. nu (80.000 woningen per jaar).
	Verhuurdersheffing wordt afgeschaft.	Meer financiële mogelijkheden voor woningcorporaties om sociale huurwoningen te realiseren.
	Bouwen bij voorkeur bij bestaande infrastructuur en knooppunten. Specifiek in de 14 verstedelijkingsgebieden en in kansrijke spoor- en kanaalzones. aanwezigheid van publieke voorzieningen, (OV-)infrastructuur en bescherming van natuur randvoorwaarden bij nieuwbouw. Bij bebouwing van open ruimte groeit groen mee.	Geen aanwijzing verstedelijkingsgebieden (als Rijnenburg) / NOVEX. Gesproken wordt over 14 verstedelijkingsgebieden i.p.v. 14 grootschalige woningbouwlocaties eerst. Onduidelijk of locatie Spoorzones Amersfoort nu tot de 14 verstedelijkingsgebieden behoort of niet (na aangenomen motie Koerhuis c.s.). Geen extra geld voor nieuwe tranches Woningbouwimpuls. Erkenning van het belang van groen groeit mee.
	Komende 10 jaar: €7,5 mrd via Mobiliteitsfonds voor goede ontsluiting nieuwe woningen in de 14 verstedelijkingsgebieden en daarbuiten.	Beschikbaarheid middelen voor de ontsluiting van Utrecht Groot Merwede, Spoorzones Amersfoort en andere gebieden. Ministerie van IenW krijgt grote rol.

Economie

Thema/relevantie PU	Tekstpassage coalitieakkoord
Mkb Ontwikkeling Steunpunt MKB in samenwerking met Kamer van Koophandel en ROM Regio Utrecht	We helpen het mkb met verduurzamen. We zorgen voor inzicht in en advies over de stappen die het mkb kan zetten. We stimuleren verduurzaming en versimpelen de regelingen voor ondernemers. Toekomstig klimaatbeleid toetsen we op de effecten op het mkb. De continuïteit van familiebedrijven wordt ondersteund door (reële) bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken. Tegelijkertijd wordt oneigenlijk gebruik van de regeling tegengegaan.
Circulair Circulair wordt opgenomen als een van de grote	Er wordt extra geïnvesteerd in onderzoek en innovatie van klimaatneutrale technologieën. De nadruk ligt

transitie opgaven voor de Topsectoren (Missiegedreven innovatiebeleid)	daarbij op grote samenhangende programma's die ook bijdragen aan het betaalbaar houden van de energietransitie. Er komt een ambitieus klimaatdoel voor de circulaire economie en een uitvoeringsprogramma. De overheid neemt hier een voorbeeldrol in. We zorgen voor een betere aansluiting tussen klimaatbeleid en circulariteit.
Innovatie Rol ROM Regio Utrecht bij opzetten van publiek private samenwerking op het gebied van innovatie, opzetten van Regio Deals en opzetten en beoordelen van projecten NGF, ROM richt zich daarbij specifiek op de maatschappelijke vraagstukken rond klimaat/energie, circulaire economie, gezondheid en digitalisering. ROM Regio Utrecht is directe samenwerking met Ministerie van EZK als een van de belangrijkste aandeelhouders	We zetten het Nationaal Groeifonds door via investeringen in projecten gericht op kennisontwikkeling, onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Ook duurzame stadslogistiek en vrachtverkeer krijgen ondersteuning. De uitrol van laadinfrastructuur wordt versneld. Bijmenging van duurzame biobrandstoffen wordt gestimuleerd. Hittestress tijdens een warme periode is een steeds groter probleem en veroorzaakt een piek in het overlijden van vaak kwetsbare mensen. Om dit tegen te gaan bevorderen we het toevoegen van meer groen, water en lichte oppervlakten in dichtbebouwd gebied. De Regio Deals zetten we voort. We versterken de publiek-private samenwerkingsverbanden om de regionale economische kansen te benutten. We betrekken de creatieve industrie bij grote maatschappelijke opgaven.
Ruimtelijke economie – Retail Sluit mooi aan op subsidieregeling van provincie Utrecht om Utrechtse gemeenten te ondersteunen bij versterking van de vitaliteit van binnensteden, dorpskernen en winkelcentra.	We maken afspraken met het bedrijfsleven en overheden over het stimuleren van thuiswerken. Een bruisende winkelstraat is cruciaal voor de leefbaarheid in dorpen en steden. Het kabinet gaat samen met lokale overheden aan de slag om leegstand tegen te gaan en de samenwerking tussen retail, horeca en cultuur te stimuleren. Toerisme krijgt een volwaardige plek in het economisch beleid, waarbij ingezet wordt op spreiding.
Arbeidsmarkt Voorstellen op vlak arbeidsmarkt in lijn met Utrecht Talent Alliantie (UTA); belang van opzetten regionale infrastructuur Voldoende gekwalificeerd personeel nodig voor bouw- en klimaatopgave. Hiervoor wordt o.a. ook voor arbeidsmarkt relevante beroepsopleiding gestimuleerd. Sluit aan bij focus op tekortsectoren	We stimuleren het aanbod van arbeidsmarktrelevante beroepsopleidingen in techniekhavo en kleinschalig vakonderwijs. We behouden een zo groot mogelijk aanbod van mbo-opleidingen dichtbij huis. We versterken de kansen door drempels weg te nemen en doorstromen te stimuleren. We sluiten een pact tussen overheid, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven om te zorgen dat elke mbo-student een stageplek en een passende vergoeding krijgt. We bannen stagediscriminatie uit. Ondanks de grote krapte op de arbeidsmarkt, zijn er nog teveel mensen die er niet tussen komen en onnodig langs de kant staan. De komende jaren willen we daarom, samen met de sociale partners, gemeenten en het UWV, meer mensen naar werk begeleiden. We breiden de arbeidsmarktinfrastructuur uit om de overgang van werk-naar-werk en van uitkering-naar-werk te stimuleren. Onderdeel hiervan zijn instrumenten voor om- en bijscholing die de overstap

	naar tekortberoepen ondersteunen. Opgedane ervaringen met de regionale mobiliteitsteams in de coronacrisis worden hierbij betrokken. Ook bevorderen we permanente scholing via leerrechten.
Ondernemerschap Sluit aan op Motie "Geef iedere Utrechter de kans op ondernemerschap"	Met het oog op het behoud van een gelijk speelveld, wordt maatschappelijk ondernemerschap gefaciliteerd door de introductie van de Maatschappelijke B.V.

Energie

- *Gewenste steun in de rug vanuit Rijk voor RES-opgave wind op land en zon op land blijft uit.*

Op basis van het coalitieakkoord: Voor de (versnelde) verduurzaming van de energievoorziening wordt voor een deel ingezet op de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Het gebruik van houtige biomassa en Gronings gas wordt afgebouwd. Meest opvallende passages in deze paragraaf, gelet op de provincie Utrecht:

"We stimuleren het aanbod van hernieuwbare energiebronnen, door in te zetten op extra wind op zee, zon-opdak, aardwarmte, groen gas en aquathermie. Tegelijkertijd schalen we de productie en import van waterstof op." (P.8)

"Er komen heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens op land (...). Gezien de schaarse beschikbare ruimte zetten we vooral in op grootschalige installatie van zonnepanelen op daken, inclusief normering. Zonnepanelen op land staan we alleen toe, als multifunctioneel gebruik van dat land mogelijk is, bijvoorbeeld op rijksgronden." (P.8)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

- De RES-opgave voor elektriciteit gaat over wind op land en grootschalig zon (waaronder voor een groot deel zon op land). Als decentrale overheden hebben we het Rijk heel hard nodig als steun in de rug bij deze ingewikkelde opgave. Zeker in onze provincie waar het passen en meten is, gelet op de relatief hoge bevolkingsdichtheid, vele andere aanwezige functies en de Utrechtse Kwaliteiten. Vooral nog onduidelijk hoe bovenstaande passages moeten worden geduid in relatie tot afspraken uit het Klimaatakkoord.
- Het is niet duidelijk wat wordt bedoeld met 'heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens op land'? Eerder waren dit normen voor geluid in dB (en niet zozeer afstand in meters). Mogelijk wordt bedoeld op de reeds aangekondigde (geluids)normen vanuit het Rijk, mogelijk voor een nieuwe methodiek. Deze onduidelijkheid helpt niet bij de RES-opgave waar de decentrale overheden voor aan de lat staan.
- De mogelijkheden voor zonnepanelen op rijksgronden (bijvoorbeeld langs snelwegen) willen de RES-regio's in de provincie Utrecht ook graag onderzoeken. De grootste hobbel om hier spoedig werk van te gaan maken is momenteel het Rijk zelf: het programma Energie op Rijksvastgoed laat een beperkte ambitie met een beperkt budget zien, en het is onduidelijk wanneer en onder welke voorwaarden de benodigde samenwerking tussen de decentrale overheden en bijv. Rijkswaterstaat stevig ingericht kan worden.

- *Besparen inwoners*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *"We gaan op basis van een programmatische aanpak - met een langjarig Nationaal Isolatieprogramma mét commitment en middelen tot ten minste 2030 - woningen sneller, slimmer en socialer isoleren. We benaderen mensen actief, bundelen vraag en aanbod, beginnen bij de woningen die het slechtst geïsoleerd zijn en bieden (extra) ondersteuning aan huishoudens met een laag- en middeninkomen." (P.9)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

Nationaal isolatieprogramma is positief en draagt bij aan onze doelstellingen. We missen inzicht in de relatie tussen de wijkaanpakken en de huidige inzet van meer individuele subsidiemaatregelen. Er is opvallend genoeg ook geen koppeling gemaakt met de transitievisies warmte.

- *Klimaatwet: nieuw doel ten minste 55% CO2 reductie. Beleid gericht op 60%*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Nederland wil koploper in Europa zijn bij het tegengaan van de opwarming van de aarde. Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, scherpere we het doel voor 2030 in de Klimaatwet aan tot tenminste 55% CO2 reductie. We committeren ons hard aan dit doel en zullen indien nodig extra stappen zetten om dit te realiseren. Om dit doel ook zeker te halen, spreken we af om ons in het beleid te richten op een hogere opgave, wat neerkomt op circa 60% in 2030.”* (P. 6).

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

Een hogere nationale ambitie betekent dat het klimaatakkoord aangepast moet worden. Bijvoorbeeld: In de huidige Duurzame Meerjaren Onderhoudsplannen (DMJOP's) van bedrijven en maatschappelijk vastgoed wordt toegewerkt naar 49% besparing in 2030 en wordt rekening gehouden met 55% besparing. Deze DMJOP's moeten aangepast worden als de doelstelling 60% CO2-reductie wordt in 2030. Uiteraard moet de nieuwe doelstelling in alle nieuwe DMJOP's opgenomen worden. Ook de doelstellingen van 70% in 2035 en 80% in 2040 moeten hierin meegenomen worden. In het Klimaatakkoord zijn grote opgaven neergelegd bij medeoverheden.

- *Klimaat en transitiefonds, o.a. voor infrastructuur en versnelling grootschalige energie-infra*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Een klimaat- en transitiefonds van €35 mrd voor de komende 10 jaar, aanvullend op de huidige Subsidieregeling Duurzame Energie SDE++, helpt om de benodigde energie-infrastructuur (elektriciteit, warmte, waterstof en CO2) aan te leggen, de groene industriepolitiek te verwezenlijken en de mobiliteit en de gebouwde omgeving te verduurzamen”* (P.6).

“De procedures voor de realisatie van nieuwe grootschalige energie-infrastructurele projecten die van nationaal belang zijn, gaan te traag. We brengen daarin versnelling aan door een aanpak zoals in de Crisis- en Herstelwet (Chw)” (P. 6).

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

Dit is goed nieuws voor de realisatie van het programma Energietransitie van provincie Utrecht. Kanttekeningen zijn dat de regierol van provincies niet is genoemd en dat onduidelijk is of SDE++ na 2023 wordt voorgezet.

Groen Groeit Mee

- *Algehele bijzonderheden i.r.t. Groen Groeit Mee*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We bouwen in heel Nederland, zowel binnen- als buitenstedelijk. (...) Bij nieuwbouw zijn de aanwezigheid van publieke voorzieningen, (OV-)infrastructuur en bescherming van natuur randvoorwaarden. Bij bebouwing van open ruimte groeit groen mee.”* (P.13)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

Deze benadering is geheel in lijn met wat de provincie Utrecht in haar Omgevingsverordening heeft opgenomen. Ook daarin is opgenomen dat groen evenwichtig meegroeit bij uitleglocaties. Met deze stelling in het coalitieakkoord wordt een degelijke basis gelegd om de benadering van Groen Groeit Mee landsbreed toe te passen! De financiering en rolverdeling vragen uitwerking.

Financiën

- *Algehele bijzonderheden i.r.t. Financiën*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de beschouwing betrokken. In de huidige kabinetsperiode zal de financiering van de medeoverheden grotendeels worden vormgegeven via de accres systematiek.”* (P. 2)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

De huidige systematiek van het provinciefonds blijft dus intact t/m 2025. Voor de periode daarna zal geput worden uit het reeds gedane onderzoek naar alternatief belastinggebied, waarbij Utrecht voorkeur zal uitspreken voor een ingezetenenheffing.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Daarnaast wordt de oploop van de opschalingskorting deze kabinetsperiode geschrapt, krijgen de medeoverheden via een specifieke uitkering middelen voor de uitvoering van het klimaatbeleid, en wordt in lijn met de uitspraak van de commissie van wijzen additionele financiering voor jeugdzorg beschikbaar gesteld.”* (P. 2)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht:

Het schrappen van de oploop in de opschalingskorting betekent dat er meer ruimte komt in het provinciefonds, wat zal leiden tot een hogere uitkering van het accres. Het Utrechtse aandeel is nog niet in beeld. Kan mogelijk ingezet worden voor verdelingsvraagstukken herijking provinciefonds. Een specifieke uitkering voor klimaatbeleid betekent dat middelen gericht worden toegewezen aan provincies (regio's) en alleen aan dat doel besteed mogen worden.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Om dit te kunnen realiseren, treffen we in deze kabinetsperiode voorbereidingen voor het invoeren van een systeem van betalen naar gebruik in de automobility in 2030 en voor de bouw van nieuwe kerncentrales.”* (P. 6)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Invoering van betalen naar gebruik heeft mogelijk consequenties voor provinciale opcenten. Alternatief belastinggebied wordt daarbij betrokken.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Het streven is dat uiterlijk in 2030 alle nieuwe auto's emissieloos zijn. We introduceren in 2030 een systeem van Betalen naar Gebruik voor alle automobility en stellen in deze kabinetsperiode wetgeving vast. Basis voor het systeem is de motorrijtuigenbelasting, waarvan het tarief afhankelijk wordt gemaakt van het jaarlijks verreden aantal kilometers. De heffing is niet tijd- en plaatsgebonden en vervangt de dan nog bestaande tol-tracés, zoals de Westerscheldetunnel, de Kiltunnel en de voorgenomen doorgetrokken A15. Dit betekent dat gebruikers van elektrische en fossiele auto's beiden gaan meebetalen aan het weggebruik.”* (P.10).

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Dat alle autogebruikers gaan meebetalen aan het weggebruik leidt mogelijk tot een toename van de inkomsten uit de opcenten. Opgemerkt zij dat opcentenheffing een algemene inkomstenbron is voor provincies die niet alleen aan weginvesteringen besteed hoeft te worden.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We zetten het Nationaal Groeifonds door via investeringen in projecten gericht op kennisontwikkeling, onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Zo versterken we ons verdienvermogen en verhogen we onze economische groei op de langere termijn.”* (P.28)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Dat betekent dat dit fonds niet ingezet gaat worden voor (OV) infrastructuur projecten. En dat er dus geen 2e tranche komt voor een OV-schaalsprong propositie.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Elke regio telt. De Regio Deals zetten we voort. We versterken de publiek-private samenwerkingsverbanden om de regionale economische kansen te benutten.”* (P. 29)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Betekent dat er ook in komende jaren om cofinanciering gevraagd gaat worden.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We accepteren een tijdelijk hogere schuld om daarmee maatschappelijke opgaven op te lossen. (...) Dit betekent een structurele budgettaire ruimte van ca. € 13 miljard en voor de komende 10-15 jaar een grotere incidentele ruimte.”* (P. 43).

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Leidt mogelijk via 'trap-op-trap-af' systematiek tot een hoger accres vanuit het provinciefonds, waar ook Utrecht van zou kunnen gaan profiteren.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *"Ten behoeve van klimaat en stikstof worden er fondsen gevormd ter hoogte van € 60 mld. Deze fondsen vragen om een robuust mechanisme en governance van besluitvorming cf. bijvoorbeeld het MIRT en Deltafonds."* (P. 43)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Fondsvorming betekent zeer waarschijnlijk dat het buiten de reguliere "trap-op-trap-af" systematiek wordt gehouden, waardoor het provinciefonds (en gemeentefonds) hier dus niet door zullen groeien. Daarnaast is de kans aanwezig dat regio's met elkaar concurreren om aanspraak te maken op de middelen die in dergelijke fondsen beschikbaar zijn. Vraagt zeer waarschijnlijk ook om inzet van eigen middelen om aan eisen van cofinanciering te voldoen.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *"Het kabinet zal reële vaste uitgavenplafonds hanteren. De totale overheidsinkomsten bewegen mee met de economische conjunctuur, de beleidsmatige lastenontwikkeling wordt beheerst via het inkomstenkader"* (P. 44).

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Vaste uitgavenplafonds kunnen er in de praktijk toe leiden dat er minder fluctuaties optreden (positieve bijstellingen) van het accres uit het provinciefonds. Dat betekent mogelijk dat het accres dat Utrecht krijgt uit het provinciefonds niet zo snel zal groeien t.o.v. de primaire raming. Het accres uit provinciefonds gaat de komende jaren naar verwachting groeien. Dit komt door de geplande uitgaven van het kabinet. De precieze effecten zijn hiervan voor PU zijn nog onbekend. Dat wordt via de reguliere planning en controlcyclus met PS gedeeld.

Bestuur

- *Regio Deals*

"De Regio Deals worden voortgezet en hiervoor is de komende 4 jaar in totaal 900 miljoen beschikbaar. De huidige gezamenlijke aanpak van Rijk, provincie en gemeenten om gebiedsgericht op regionaal niveau concrete projecten van de grond te tillen wordt hiermee gecontinueerd. Daarmee kunnen bestaande Regio Deals worden versterkt en kan worden voortgebouwd op de kennis, ervaring en samenwerking die met de aanpak in de huidige 30 Regiodeals is opgedaan." (P. 29)

- *Algehele bijzonderheden i.r.t. Bestuur*
 - Herstel van de democratische rechtsorde. Dat betekent "parallel" ook iets voor de provincie. In de lijn van het coalitieakkoord: het vertrouwen tussen burgers en overheid herstellen. Een overheid die betrouwbaar, dienstbaar, dichtbij en rechtvaardig is.
 - De uitwerking van constitutionele toetsing in lijn met het advies van de staatscommissie Parlementair stelsel.
 - Het stimuleren op lokaal niveau van mogelijkheden voor burgerparticipatie en burgerinitiatieven, zoals een uitdaagrecht waarbij mensen de mogelijkheid hebben om publieke taken over te nemen van de gemeenten, met de publieke middelen die hiervoor nodig zijn.
 - Bezinnen op de positie van het lokale bestuur en de positie van de burgemeester.
 - Wanneer het algemeen belang dit noodzakelijk maakt, zal het kabinet, met inachtneming van de lokale autonomie en passende waarborgen, gebruik maken van de mogelijkheid een aanwijzing te geven aan de medeoverheden.
 - Versterking democratische rechtsorde: betreft onafhankelijkheid van inspecties, betere borging van inspecties door Wet op de rijksinspecties: gezien de ontwikkelingen op IBT waarbij neiging te zien is bij het Rijk om bepaalde toezichttaken te centraliseren (zoals bij inspectie VTH-taken / omgevingsdiensten), kan dit gevolgen krijgen voor de toezichtrol van GS.
 - Toenemende digitalisering vraagt om solide spelregels en meer toezicht. Dit bevestigt de ontwikkeling om op basis van de Wet digitale overheid een nieuwe toezichtrol bij GS neer te leggen.

Extra ministers

Het aantreden van nieuwe ministers die gaan over specifieke thema's en opgaven, betekent een nog nader te definiëren (bestuurlijke) rol voor de provincies.

- De minister voor **Volkshuisvesting & Ruimtelijk Ordening (VRO)** heeft een regiefunctie voor het ruimtelijk beleid, zowel ten aanzien van verstedelijking als ten aanzien van andere opgaven met een sterke ruimtelijke component. De **minister voor VRO** ondersteunt gemeenten en provincies in het bepalen van woningbouwlocaties en maakt prestatieafspraken met hen.
- Er komt een **minister voor Klimaat en Energie** die regie voert over het beleid en het klimaatfonds. Versterken van de uitvoeringskracht van het Rijk en de medeoverheden om de transitie te kunnen uitvoeren. Een onafhankelijke wetenschappelijke adviesraad (zoals in het Verenigd Koninkrijk) beoordeelt het beleid en adviseert erover.

Asielzoekers

"De financiering van de partners in de asielketen (met name IND en COA) moet stabiel en daarmee toekomstbestendiger worden. We investeren hiertoe €200 miljoen structureel."(P.41)

Voor de PRT (Provinciale Regietafel, met hierin o.a. de provincie en gemeenten) van groot belang, gezien de voortdurende problematiek rond asielopvang en huisvesting van statushouders.

Statushouders

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *"Het Rijk neemt meer verantwoordelijkheid voor de huisvesting van statushouders door met regionale afspraken over tijdelijke woningen de druk op gemeenten te verlichten. Procedures voor het plaatsen van tijdelijke woningen worden verder vergemakkelijkt."* (P.13)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Voor de PRT (met hierin o.a. de provincie en gemeenten) van groot belang, gezien de voortdurende opgave voor het huisvesten van statushouders. Van direct belang voor de provincie, gezien de wettelijke taak toezicht te houden op de gemeentelijke taak voor de huisvesting van statushouders.

Stikstof

- *Voorzetten transitie naar kringlooplandbouw*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *"We brengen natuur en landbouw in balans door de transitie naar kringlooplandbouw voort te zetten op het terrein van voer, mest, bodem, pacht, dierenwelzijn en daarbij behorende innovaties. Met inzet van reststromen in veevoer, vervanging van kunstmest door organische mest en een grondgebonden melkveehouderij sluiten we kringlopen. Hierover worden afspraken gemaakt met toeleveranciers en de verwerkende industrie."* (P. 11)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Dit betekent voor de provincie extra aandacht voor de landbouwtransitie, die mede vorm krijgt in de Landbouwwisje, Samenwerkingsagenda Landbouw en Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof.

- *Nieuwe verdienmodellen*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *"We stimuleren nieuwe verdienmodellen zoals 'bio-based' bouwmaterialen, 'carbon credits' en stikstofbinding. Met langjarige overeenkomsten en een passende vergoeding vergroten we de mogelijkheden van (agrarisch-)natuur en landschapsbeheer. We creëren een tussenvorm van natuur- en landbouwgrond: landschapsgrond. Hiermee en door uitbreiding van natuurareaal vergroten we het leefgebied van kwetsbare soorten en brengen we de doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn dichterbij."* (P. 11)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Een nieuw verdienmodel gericht op stikstofbinding kan een bruikbaar instrument zijn in de gebiedsgerichte aanpak voor stikstof. Langjarige overeenkomsten met een passende vergoeding sluiten aan bij de wensen uit de agrarische sector zoals die ook in de gebiedsgerichte aanpak zijn geuit. De tussenvorm van landschapsgrond geeft mogelijkheden om invulling te geven aan de overgangsgebieden in het kader van de gebiedsgerichte aanpak stikstof waar een nieuwe balans tussen landbouw en natuur van groot belang is.

- *Nationaal Programma Landelijk Gebied*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Een Nationaal Programma Landelijk Gebied pakt de uitdagingen in de landbouw en natuur aan met een transitiefonds waarin tot 2035 cumulatief €25 miljard beschikbaar komt. In bestuurlijke afspraken met provincies worden voorwaarden vastgelegd aan het vrijgeven van rijksbudget. De Omgevingswet bevat het instrumentarium voor een onontkoombare aanpak voor natuurverbetering en een basis voor vergunningverlening. Met ecologische analyses stellen we vast wat nodig is om gebiedsgericht de opgaven ten aanzien van natuurherstel, klimaat en water te halen. Een ecologische autoriteit draagt zorg voor de wetenschappelijke en juridische borging van deze analyses. Een krachtige regie-organisatie ondersteunt dit proces en stuurt indien nodig bij. We maken per gebied ook inzichtelijk wat het toekomstperspectief voor de landbouw is.”* (P. 11)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Met het Nationaal Programma wordt de regie van het Rijk versterkt, en komen er middelen beschikbaar om de doelstellingen in de gebieden te realiseren. In de door de provincie Utrecht op te stellen Gebiedsagenda's en Gebiedsplan inzake stikstof komen de genoemde thema's aan bod. Bezien zal worden hoe het gebruik van het instrumentarium uit de Omgevingswet wordt ingevuld, ook bij het tot stand brengen van de genoemde documenten.

- *Versnellen doelstellingen WSN*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We versnellen de doelstellingen in de wet stikstofreductie en natuurverbetering van 2035 naar 2030, waarmee dit in lijn komt met het advies van het adviescollege Stikstofproblematiek (commissie-Remkes), waarbij alle sectoren hun evenredige stikstofbijdrage leveren. Ook in Europees verband zet het kabinet zich in voor stikstofreductie.”* (P. 11)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Het versnellen van de doelstellingen legt meer druk op de gebiedsprocessen in het kader van de gebiedsgerichte aanpak voor stikstof. Voor een aantal gebieden vraagt dit mogelijk extra maatregelen, omdat daar in 2030 het effect van de autonome ontwikkeling en de bronmaatregelen van het Rijk wellicht nog niet zijn gehaald. Druk kan helpen om de gebiedsprocessen (verder) in beweging te brengen. Maar de transitie van het landelijk gebied is geen eenvoudige zaak en daarom kan de toenemende druk ook tot extra spanningen leiden. Aandacht is nodig voor de fase na de visie- en planvorming. Een krachtige regie-organisatie van het Rijk kan helpen, maar voorkomen moet worden dat daarmee de verschillende deelgebieden onvoldoende aan zet zijn.

- *Kaders en eisen aan vergunningverlening*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Om op verantwoorde wijze stikstofruimte uit te geven, werken we met goed onderbouwde kaders en eisen aan vergunningverlening. De integrale aanpak biedt op afzienbare termijn de basis voor ruimere vergunningverlening. Daarin zitten onzekerheden, gezien de grootte en de duur van de transitie. Mocht dit leiden tot onbedoelde effecten dan zal het kabinet deze effecten wegnemen met bestaand instrumentarium en waar nodig nieuw instrumentarium ontwikkelen.”* (P. 11)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Daar waar de provincie Utrecht bevoegd gezag is voor de vergunningverlening, zal bezien moeten worden of en in welke mate de gestelde kaders en eisen van invloed zijn. Wij vertrouwen erop dat het Rijk samen met de provincie voortvarend aan de integrale aanpak wil werken die als basis moet dienen voor ruimere vergunningverlening.

- *Grondbank*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Met een grondbank vergemakkelijken we de instap voor jonge boeren en het vinden van ontwikkelruimte. Deze grondbank geeft vrijkomende grond uit te voor het extensiveren, omvormen en verplaatsen van bedrijven van boeren die graag door willen en voor natuur.”* (P.12)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: De ontwikkeling van een grondbank kan de gebiedsgerichte aanpak faciliteren. Het is daarbij van groot belang dat de aankoop van bedrijven niet gaat concurreren met initiatieven van de provincie of de verschillende deelgebieden en dat het de agrarische grondmarkt niet verstoort. Daarnaast is het essentieel om goede afspraken te maken over de uitgifte van gronden en ontwikkelruimte, wil de grondbank de gebiedsgerichte aanpak en daarmee het halen van de doelstellingen uit de WSN daadwerkelijk faciliteren. Heldere afspraken over doel, werkwijze, kaders en randvoorwaarden en governance zijn van groot belang en raken de discussie die momenteel gevoerd wordt over de grondbank van de provincie Utrecht.

- *Integrale aanpak*

Verschillende onderwerpen uit het coalitieakkoord gaan niet expliciet over de stikstofproblematiek maar raken wel de bedrijven of gebieden waar we in het kader van stikstof aan werken: *“Geïntegreerde gewasbescherming”, “Dierwaardige veehouderij”, “Positie van de boer in de keten”, “Klimaat en energie”, “Volkshuisvesting en Ruimtelijk ordening”* en *“Infrastructuur”*. In de onderscheidende onderdelen uit het coalitieakkoord wordt meerdere malen gesproken over een integrale aanpak. Die aanpak ondersteunen wij en die zal ook aansluiten bij het Handelingskader voor stikstof dat momenteel wordt opgesteld. De genoemde onderdelen uit het coalitieakkoord, met daarin veelal aangescherpte ambities en doelstellingen, kunnen in meer of mindere mate onderdeel uit gaan maken van de gebiedsprocessen die in het kader van de Gebiedsgerichte Aanpak stikstof worden gestart. Daarmee kunnen die gebiedsprocessen inhoudelijk verrijkt worden, maar de genoemde onderdelen uit het akkoord kunnen ook de toch al complexe agenda en ambitieuze planning verder onder druk zetten.

Landbouw

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We zetten de transitie in naar kringlooplandbouw met een goed verdienmodel, zodat boeren in staat gesteld en maatschappelijk gewaardeerd worden om de benodigde verandering te realiseren, waarbij jonge boeren toekomst.” (P.11)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Bovenstaande en de introductie van het Nationaal Programma Landelijk Gebied sluiten aan bij 'het bod' dat de provincies in de IPO-Propositie Stikstof en Natuur aan het Rijk hebben gedaan. De provincies zetten in op afspraken met het Rijk die daadwerkelijk langjarig zijn en ten goede komen aan meerdere opgaven: naast Stikstof in ieder geval ook biodiversiteit, water, klimaat en landbouw.

Cultuur en Erfgoed

Volgende passage biedt perspectief: om herstel, vernieuwing en groei weer mogelijk te maken, investeren we structureel €170 miljoen per jaar in de creatieve en culturele sector. Er van uitgaande dat dit inderdaad extra middelen zijn, versterkt de geformuleerde inzet de beleidsprioriteiten uit ons Cultuur- en Erfgoedprogramma, en de behoefte zoals we die signaleren in de sector en bij gemeenten ten gevolge van de coronacrisis. Of met deze middelen de genoemde ambities afdoende waar gemaakt kunnen worden is nu nog niet te zeggen. Als alle onderstaande punten gedekt moeten worden, en daarnaast mogelijk ook erfgoed, dan is het bedrag onvoldoende. De provincies hebben aangegeven daarvoor een bedrag van 400 miljoen nodig te hebben. Aandachtpunten zijn:

- Het herstelplan voor de sector is breed (Er komt een herstelplan om zowel professionals, instellingen als amateurverenigingen er weer bovenop te helpen en te versterken) en richt zich niet alleen op topinstellingen.
- Er is ook aandacht voor de arbeidsmarktpositie en het stimuleren van cultureel ondernemerschap. Dat versterkt wat het bestaande beleid van de provincie Utrecht.
- Cultuur toegankelijk voor iedereen; extra aandacht voor cultuurparticipatie.
- Het streven om in elke gemeente een bibliotheekvoorziening te hebben of te handhaven; waar die voorzieningen op gemeentelijk niveau onder druk staan is het goed dat het Rijk er een schepje bij op doet. Maar er wordt ook gekort op het gemeentefonds, dus het is de vraag hoe dat in praktijk uitwerkt.- Aandacht voor gezamenlijke geschiedenis en cultuureducatie in musea;

- Aandacht voor het slavernijverleden in het herdenkingsjaar 2023. Dit is van belang voor de lopende slavernijverleden-discussie in de provincie Utrecht. Het biedt de mogelijkheid om bij het proces van het Rijk aan te haken i.p.v. bij dat van de gemeente Utrecht.

Er is geen investering opgenomen in het coalitieakkoord voor de restauratieachterstand bij rijksmonumenten. Ook wordt de voortzetting van de Erfgoed deal niet genoemd. Dit sluit wel aan bij de aangekondigde voortzetting van de Regio Deals, dus wellicht kan het bekostigd worden uit het extra budget voor cultuur. Dit moet worden gezien bij de uitwerking van het coalitieakkoord.

Toerisme

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Een bruisende winkelstraat is cruciaal voor de leefbaarheid in dorpen en steden. Het kabinet gaat samen met lokale overheden aan de slag om leegstand tegen te gaan en de samenwerking tussen retail, horeca en cultuur te stimuleren. Toerisme krijgt een volwaardige plek in het economisch beleid, waarbij ingezet wordt op spreiding.”* (P.28)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Dit is in lijn met het Programma Recreatie en Toerisme en de inzet in interprovinciaal verband. Het is daarom toe te juichen dat spreiding ook landelijk zo'n prominente plek krijgt.

Sport

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We stimuleren sport en bewegen in het kader van het bevorderen van de gezondheid. Bij de sportvereniging begint een gezond leven. Daarom helpen we sportverenigingen om straks klaar te staan Nederlanders weer aan het sporten te krijgen.”* (P.32)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Deze keus versterkt het provinciaal beleidskader Sport en bewegen 2021-2025. Daarin wordt immers ook ingezet op sport in relatie tot een gezonde leefomgeving en de gezondheid van de inwoners. Een fijne en gezonde leefomgeving vormt ook een van de pijlers van het coalitieprogramma 'Nieuwe energie voor Utrecht'.

Natuur

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Wij willen ons maximaal inspinnen om ons land en onze planeet leefbaar en woonbaar te houden. Daarom ook streven we de klimaatdoelstelling van maximaal 1,5 graad van het Klimaatakkoord van Parijs na en willen we biodiversiteit versterken.”* (P. 6).

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: In de provinciale Natuurvisie en omgevingsvisie is de ambitie geformuleerd om in te zetten op het verhogen en versterken van de natuurkwaliteit en biodiversiteitsverlies tegen te gaan. Dit betekent een stimulans om met deze provinciale kerntaak op de ingeslagen weg door te gaan.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We stimuleren nieuwe verdienmodellen zoals ‘bio-based’ bouwmaterialen, ‘carbon credits’ en stikstofbinding. Met langjarige overeenkomsten en een passende vergoeding vergroten we de mogelijkheden van (agrarisch-)natuur en landschapsbeheer. We creëren een tussenvorm van natuur- en landbouwgrond: landschapsgrond. Hiermee en door uitbreiding van natuurareaal vergroten we het leefgebied van kwetsbare soorten en brengen we de doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn dichterbij.”* (P.11).

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: De coalitie introduceert de nieuwe term 'landschapsgrond', met mogelijk nieuwe vormen van agrarisch natuur- en landschapsbeheer in aansluiting op het bestaande natuurbeleid. Dat versterkt het provinciale soortenbeleid gericht op het behoud van soorten (onze icoonsoorten) en hun leefgebieden en kan een Natura2000-gebied robuuster maken. Bossen worden niet genoemd in het akkoord, maar mogelijk kan landschapsgrond ook een positieve bijdrage leveren aan de bosopgave en andere kleine houtopstanden.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“Een Nationaal Programma Landelijk Gebied pakt de uitdagingen in de landbouw en natuur aan met een transitiefonds waarin tot 2035 cumulatief €25 miljard beschikbaar komt. In bestuurlijke afspraken met provincies worden voorwaarden vastgelegd aan het vrijgeven van rijksbudget. De Omgevingswet bevat het instrumentarium voor een onontkoombare aanpak voor natuurverbetering en een basis voor vergunningverlening. Met ecologische analyses stellen we vast wat nodig is om gebiedsgericht de opgaven ten aanzien van natuurherstel, klimaat en water te halen. Een ecologische autoriteit draagt zorg voor de wetenschappelijke en juridische borging van deze analyses. Een krachtige regie-organisatie ondersteunt dit proces en stuurt indien nodig bij. We maken per gebied ook inzichtelijk wat het toekomstperspectief voor de landbouw is. We versnellen de doelstellingen in de wet stikstofreductie en natuurverbetering van 2035 naar 2030, waarmee dit in lijn komt met het advies van het adviescollege Stikstofproblematiek (commissie-Remkes).” (P. 11)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Het NPLG biedt, zoals nu ingeschat, goede kansen om onze natuurdoelstellingen in de Natuurvisie /Omgevingsvisie te kunnen gaan realiseren en onze verplichtingen vanuit de wet natuurbescherming waar te maken in aanvulling op de thema's uit de doelenboom programma 2: natuur. De stapeling van programma's (SPUK, Stikstof en natuurverbetering P 11), etc.) zal extra van de uitvoering vragen. De uitvoering van de SPUK-maatregelen (het natuurdeel van stikstofmaatregelen primair in Natura2000-gebieden) wordt versneld van 2035 naar 2030.

Milieu

- *VTH*

“Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: ‘We zorgen voor een schone en gezonde leefomgeving door het steviger aanpakken van milieucriminaliteit en milieurisico's. Het rapport van de adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (commissie-Van Aartsen) wordt hierbij betrokken. ” (P. 7)

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Dit vraagt mogelijk extra inspanning vanuit Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH). In het JUP 2022 is opgenomen dat de Regionale Uitvoeringsdienst (RuD) nauw gaat samenwerken met de Omgevingsdienst Utrecht (OdrU) om kwantitatief en kwalitatief beter in te kunnen spelen op maatschappelijke problemen zoals milieucriminaliteit.

- *Luchtkwaliteit*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We gaan de uitstoot in de mobiliteitssector fors omlaag brengen. [...] nodig om luchtkwaliteit te verbeteren. We blijven investeren in schone mobiliteit vanwege het klimaat, maar ook voor de verbetering van de luchtkwaliteit in de steden.” (P.9)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Dit betekent voor de provincie Utrecht dat er aandacht vanuit het Rijk blijft voor luchtkwaliteit, dit ondersteunt het provinciale beleid.

- *Schiphol*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“(…) er aandacht zijn voor het verminderen van de negatieve effecten van luchtvaart op mens, milieu en natuur. Er spelen rond de luchthaven diverse uitdagingen op het gebied van stikstof, (ultra)fijnstof, geluidsoverlast, leefomgevingskwaliteit, veiligheid en woningbouw. Dit vraagt om een integrale oplossing die zekerheid en perspectief biedt voor zowel de hub functie van Schiphol als de omgeving van de luchthaven. Het kabinet zal hierover in 2022 besluiten en hierbij de opening van vliegveld Lelystad betrekken en hierbij ook de laagvliegroutes in ogenschouw nemen.” (P.15)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: Besluiten over het verminderen van de negatieve effecten van Schiphol op mens, milieu en natuur, hebben gevolgen voor de leefkwaliteit van het deel van de provincie Utrecht waarop Schiphol een direct effect heeft.

Klimaatadaptatie

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“De watersnood in Limburg heeft ons deze zomer opnieuw stevig met de neus op de feiten gedrukt: klimaatverandering is hier en nu en treft ook ons eigen land. Naast klimaatmitigatie moeten we daarom ook hard aan de slag met klimaatadaptatie.” (P. 10)*

- Het kabinet investeert extra in het Deltafonds om achterstanden weg te werken en de uitvoering van het Nationale Deltaprogramma te versnellen.
- Om hittestress tegen te gaan bevordert het kabinet het toevoegen van meer groen, water en lichte oppervlakten in dichtbebouwd gebied.

Water & Bodem

- *Ontwikkelingen klimaat en energie i.r.t. water en bodem*

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We stimuleren het aanbod van hernieuwbare energiebronnen, door in te zetten op extra wind op zee, zon-op-dak, aardwarmte, groen gas en aquathermie. (...) Gaswinning in Groningen snel wordt afgebouwd en geen nieuwe vergunningen voor gaswinning onder de Waddenzee worden afgegeven.” (P.8)*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: In het coalitieakkoord wordt niet gerept over het niet meer afgeven van vergunningen voor gaswinning uit kleine velden op land. Dit sluit niet aan bij het standpunt van de provincie Utrecht die geen nieuwe olie- en gaswinningen wil vanwege de ambitie om de warmtevraag in 2040 volledig duurzaam in te vullen.

Op basis van het volgende in het coalitieakkoord: *“We werken toe naar vernieuwde deltabeslissingen voor een waterveilig land met voldoende zoetwater en een toekomstbestendige inrichting. Water en bodem worden sturend bij ruimtelijke planvorming. Om die reden worden waterschappen daarbij eerder betrokken en krijgt de watertoets een dwingender karakter.” (P.10).*

Is de volgende duiding te geven voor de provincie Utrecht: De huidige opgaven en problematiek vragen een meer integrale afweging op basis van het bodem- en watersysteem. Door een beter verankerde watertoets worden Waterschappen indringender betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen.

- *Bodemdaling*

Het kabinet wil het doel voor de reductie van de broeikasemissie voor 2030 aanscherpen naar tenminste 60%. In de bijlage wordt aangegeven dat voor de Klimaat Tafel Landbouw en Landgebruik geen aanscherping van de reductiedoelstelling geldt. Daarom mag worden verwacht dat dit ook geldt voor reductie van de broeikasemissies uit veenbodems.

Er wordt een transitiefonds voor de landbouw ingesteld. Daarvoor komt tot 2035 cumulatief €25 miljard beschikbaar. Het is te verwachten dat een (klein) deel van deze gelden gebruikt kan worden voor het verminderen van bodemdaling. In directe zin, dan wel in indirecte zin. Zo worden nieuwe verdienmodellen genoemd zoals 'bio-based' bouwmaterialen, en 'carbon credits'.

Europese Zaken

- 'Nederland neemt een leidende rol om de EU slagvaardiger, economisch sterker, groener en veiliger te maken. Daarbij werkt Nederland intensief samen met gelijkgezinde landen en waar nodig vormen we kopgroepen om tot oplossingen te komen, bijvoorbeeld op de gebieden klimaat, migratie, veiligheid, handel en het tegengaan van belastingontwijking. We voeren EU richtlijnen uit.' Het coalitieakkoord heeft een duidelijk pro-Europees karakter en daarmee vindt een koerswijziging plaats ten opzichte van eerdere coalitieakkoorden. Nog meer nadruk komt te liggen op internationale samenwerking en coalitievorming met verschillende kopgroepen.

- 'We willen dat in Europa vervoer per trein zo snel mogelijk, zowel qua tijd als qua kosten, een goed alternatief wordt voor vliegen.' Dit strookt met onze inzet op de doorontwikkeling van de spoorverbinding Amsterdam – Utrecht – Ruhrgebied.
- 'Lidstaten die gedeelde waarden, afspraken of de democratische rechtsstaat schenden worden teruggefloten, o.a. via het rechtsstaatmechanisme. Voor het EU buitenlandbeleid zetten we ons in om het vetorecht af te schaffen bij sancties, mensenrechtenschendingen en civiele missies. We onderzoeken vervolgens op welke onderdelen van het EU buitenlandbeleid dit nog meer wenselijk en haalbaar is voor meer slagvaardigheid. We onderzoeken de opties voor een Europese veiligheidsraad en doen concrete voorstellen. Om de democratische legitimiteit te vergroten, willen we dat het Europees Parlement een individuele Eurocommissaris kan doen aftreden. We onderzoeken hoe het systeem van de 'spitzenkandidaat' lijsten bij Europese verkiezingen kan worden verbeterd. We staan open voor verdragswijzigingen n.a.v. de conferentie over de toekomst van Europa als dit in het Nederlands en Europees belang is.' Dit is een significante koerswijziging. Hoewel eventuele verdragswijzigingen nog niet in beeld zijn kan dit verstrekkende gevolgen hebben voor de structuur en het functioneren van de gehele Europese Unie.
- 'We spannen ons in om besluitvorming in de EU transparanter te maken voor burgers en nationale parlementen. Daarbij willen wij resultaten en toegevoegde waarde van EU-beleid zichtbaarder maken. We verankeren dit in een Europawet.' Dit is nieuw. Afhankelijk van de vorm van deze toekomstige Europawet kan dit gevolgen hebben voor de participatie van de provincie in o.a. BNC- en consultatietrajecten evenals de informatiepositie van ambtenaren en volksvertegenwoordigers. Deze coalitie gebruikt daarnaast de middelen uit het Europees herstellfonds ter financiering van de plannen uit onder meer dit coalitieakkoord. De herstellgelden worden aangewend om 'regulier- departementale' bestedingen mee te dekken.